

пов'язані із захворюванням і лікуванням.

Навички ефективної комунікації та вміння спілкуватися з хворими належить до найцінніших якостей лікаря будь-якої медичної спеціальності й визначають ефективність лікувально-діагностичного процесу, ступінь задоволеності пацієнта наданою йому допомогою, а також оцінку професійності фахівця.

У процесі професійної підготовки майбутнього лікаря необхідно сформувати в нього готовність до запобігання конфліктам, а також до їх подолання. На нашу думку, методичним інструментарієм формування означеної готовності є застосування стратегії запобігання конфліктам, дієвість якої забезпечується сукупністю тактик, що унеможливають, зводять до мінімуму виникнення конфліктів і в процесі навчальної, і майбутньої професійної діяльності. Майбутній спеціаліст як активний суб'єкт навчального процесу, спостерігаючи і відчуючи результативність дій викладача, набуває досвіду запобігання конфліктам, який зможе використати в майбутньому.

Загальні способи запобігання конфлікту, які доцільно використовувати в підготовці майбутніх лікарів, такі: ідеологічні – знімаються консенсусом (згодою) викладача і студентів; амбіційні – підкреслюють значущість особистості іншої людини; етичні – керуватися нормами ділового етикету, правилами внутрішнього розпорядку ЗВО.

Ефективні заходи з формування навичок управління конфліктами – це оволодіння психологічними прийомами і навичками безконфліктного спілкування; навичками саморегуляції в складних, конфліктних ситуаціях; оволодіння знаннями, вміннями і навичками розуміння конфліктогенів (слів, дій або їх відсутності, поведінкових актів чи поведінки в цілому, які можуть призвести до конфлікту), позбавлення особистісної конфліктності та конфліктних форм і стереотипів поведінки; навчання правильної (адекватної, конструктивної) поведінки в складній, спірній, передконфліктній або конфліктній ситуації; оволодіння знаннями і вміннями запобігати деструктивним наслідкам конфліктів.

Важливим способом запобігання конфліктам є врахування особливостей поведінки конфліктних особистостей, що нерідко страждають на різні комплекси, незадоволені своїм становищем, статусом або роллю, дратівливих, напружених і агресивних, яким потрібно постійне задоволення хворобливої самозакоханості та зняття внутрішньої напруженості.

Сучасний висококваліфікований лікар – це особа, що надає допомогу, приймає рішення, спілкується, керує і враховує інтереси й потреби суспільства [4]. Таким чином, у підготовці лікарів нової генерації основний акцент ставиться на конфліктологічній освіті суб'єктів навчального процесу, а також на формування їхньої культури спілкування як загального методу підготовки, який забезпечує результати – формування гармонійних, усебічно розвинутих особистостей, які мають позитивні, комфортні стосунки з соціумом.

Список використаної літератури

1. Національна стратегія реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015-2020 років. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://moz.gov.ua/strategija>. – Заголовок з екрана.
2. Бюджет на охорону здоров'я у 2018 році становитиме 2,6% ВВП. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.umj.com.ua/article/114261/byudzhel-na-ohoronu-zdorov-ya-u-2018-rotsi-stanovitime-2-6-vvp>. – Заголовок з екрана.
3. В Україні не вистачає 2,5 тисячі лікарів загальної практики – Розенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2197959-v-ukraini-ne-vistacae-25-tisaci-likariv-zagalnoi-praktiki-rozenko.html>. – Заголовок з екрана.
4. Towards the Assessment of Quality in Medical Education / World Health Organization. – Geneva : WHO, 1992. – 17 p.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ТА ЇХ РОЗВ'ЯЗАННЯ НА КАФЕДРІ ПРОПЕДЕВТИКИ ОРТОПЕДИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ

**Оджубейська О.Д., Кіндій Д.Д., Рамусь М.О., Король Д.М., Калашніков Д.В.,
Зубченко С.Г.**

Українська медична стоматологічна академія

Представлено перспективні напрями розв'язання актуальних проблем сучасної вищої медичної освіти в Україні, особливості теоретичної та практичної підготовки студентів з урахуванням сучасних вимог і умов навчання, методи її ефективної організації як невід'ємної складової в системі освіти майбутніх лікарів.

Ключові слова: інноваційні технології, дистанційне навчання, інформаційні технології, самостійна робота.

The given article presents the promising directions for solving the relevant problems of modern higher medical education in Ukraine, the peculiarities of students' theoretical and practical training with regard to modern requirements and training conditions, and methods of its efficient organization as an integral part of the educational system of prospective doctors.

Keywords: innovative technologies, distance learning, information technologies, students' self-work.

Європейський простір вищої освіти передбачає в ролі основи свого розвитку використання певного інструментарію (Європейська кредитно-трансферна система (ECTS), додаток до диплома, Європейські стандарти забезпечення якості, Європейська мережа кваліфікацій), що має забезпечити прозорість і зрозумілість навчального процесу, документів про освіту та гарантування якісної підготовки студентів. Усе інше – компетенція вищих навчальних закладів та національних органів управління освітою [1].

Певні проблеми і непорозуміння виникають у ході введення кредитно-модульної системи організації навчального процесу відповідно до ECTS. Модуль, за тлумачним словником рідко вживаних слів (госарій), є синонімом навчальної дисципліни, а кредит – одиницею вимірювання трудомісткості модуля, яка включає певну кількість засвоєних понять, зв'язків між ними, напрацьовані навички, тобто загальний обсяг знань і вмінь, включаючи

самостійну роботу студента і складання ним підсумкових іспитів. Деякі навчальні заклади почали трактувати модуль як часовий відрізок (семестр ділиться на два модулі) або як частину дисципліни – «змістовий модуль», який оцінюється незалежно, і семестрову оцінку стало можливим отримати без складання іспиту. Усе це прямо суперечить ECTS, яку рекомендує Болонський процес. Саме система кредитів розглядається як засіб підвищення мобільності студентів при переході з однієї навчальної програми на іншу, як засіб реформування навчальних програм і передачі кредитів закладам вищої освіти інших країн. Завдяки накопичувальній системі кредитів студент може вступити в університет однієї країни, а закінчити його в іншій; змінити в процесі навчання університет чи вибрану спеціальність; закінчити навчання на певному етапі, одержавши ступінь бакалавра чи магістра, продовжити навчання в зручний для себе період життя [2].

Підвищення рівня надання ортопедичної стоматологічної допомоги неможливе без висококваліфікованої підготовки фахівців у вищому навчальному закладі.

У зв'язку з тим, що Україна входить у європейський освітній простір, розвиток стоматологічних дисциплін у нашій країні має бути адаптований і узгоджений із процесами, що відбуваються в Європі. Тому кафедра застосовує прогресивні й новітні методи підготовки фахівців, які сприяють засвоєнню базових і сучасних методів діагностики та лікування хворих на етапах засвоєння теоретичних знань.

Суттєвим здобутком Української медичної стоматологічної академії стало створення на кафедрі пропедевтики ортопедичної стоматології фантомного класу як навчально-методичної та матеріальної бази впровадження новітніх технологій для засвоєння практичних навичок і вмінь студентами другого і третього курсів стоматологічного факультету. Навчальний фантомний клас оснащений стоматологічними установками, високотехнологічними муляжами, макетами щелеп, фантомами з максимально функціональними можливостями для виконання основних практичних маніпуляцій. У фантомному класі студенти мають змогу відпрацьовувати практичні вміння з ортопедичної стоматології. Проте для застосування здобутих професійних умінь у роботі з реальними пацієнтами вже на наступних етапах практичної підготовки студентів потрібне створення університетської стоматологічної клініки. Покращення якості вищої медичної освіти, приведення її структури і змісту відповідно до потреб галузі охорони здоров'я країни на сучасному рівні можливе за умови надання ЗВО коштів державного бюджету для створення університетських клінік як центрів інтеграції академічної триєдності: наукового, освітнього і лікувального процесів. Стратегічними напрямками розвитку і пріоритетами вищої медичної школи також має стати створення потужної матеріально-технічної бази для розвитку внутрішньовишівської науки як інтегрального компонента освітнього процесу і науково-дослідної діяльності.

Обов'язкова самостійна робота визначена створеними на кафедрі навчальними планами і робочими програмами (виконання домашніх завдань, підготовка до лекцій, практичних занять, написання рефератів і різновиди завдань, які виконуються під час ознайомлювальної, навчальної, виробничої практики). Для цього співробітниками кафедри підготовлено навчальні посібники, методичні рекомендації для самостійної роботи студентів, тестові завдання, відеофільми, які розміщені на сайті кафедри.

Студенти під керівництвом викладачів кафедри беруть активну участь у роботі студентських наукових гуртків, проводять дослідження, які висвітлюються в наукових тезах, статтях, доповідях на студентських конференціях, що відбуваються щороку в академії.

Студентам пропонуємо різноманітні методи самостійної роботи з книгою: складання плану, тез, конспектування, написання рефератів, нотування (виписування незрозумілих слів із подальшим тлумаченням), які потім розглядаються й обговорюються з викладачами на практичних та індивідуальних заняттях.

На сучасному рівні виникло порівняно нове поняття «інформаційні технології» – система сукупності методів засвоєння знань і способів діяльності на основі взаємодії викладача, студента та засобів ІКТ (інформаційно-комунікативних технологій), спрямованих на досягнення результату навчального процесу, що сприяє розширенню дидактичних можливостей і організації самостійної роботи студентів. Тому на кафедрі проведено якісні зміни навчальної діяльності в цілому і контролю (виконання тестового контролю з діагностикою, зворотним зв'язком і оцінюванням етапів, які згодом впливають у дистанційну освіту).

Організація самостійної роботи студентів за використання ІКТ дозволяє розширити доступність навчання, відбуваються поліпшення якості навчання, впровадження інноваційних технологій, використання додаткових освітніх ресурсів, що приводить до посилення ролі самостійної роботи студентів.

Інноваційні освітні технології спрямовані на те, щоб підвищити інтерес до навчання, привчити студента працювати самостійно, бути компетентним і мобільним, адаптуватися до вимог сучасного суспільства.

Провідну роль у організації самостійної роботи студентів відіграють інформаційні технології, бо вони відкривають студентам доступ до самоосвіти, нетрадиційного накопичення знань через джерела ІКТ, розширюють можливості для творчості, неординарного підходу до розв'язання виробничих ситуацій – це не просто засоби навчання, а й якісно нові технології в підготовці конкурентоспроможних фахівців, у переході від початкового до вищого рівнів самостійності.

Самостійна робота студентів при вивченні дисциплін «Пропедевтика ортопедичної стоматології», «Ортопедична стоматологія», «Основні технології виготовлення зубних протезів» на кафедрі з використанням інформаційних технологій організована як цілісна система. Вона охоплює використання освітніх сайтів; роботу з електронними виданнями; виконання індивідуальних завдань на основі використання ІКТ; поточну атестацію за допомогою електронного тестування як однієї з форм організації контролю за самостійною роботою студентів, бо виноситься на підсумковий контроль разом із навчальним матеріалом.

Для контролю самостійної роботи студентів викладачі перевіряють конспекти, реферати, розв'язані задачі, тестові завдання; студенти мають опанувати методи аналізу, синтезу, узагальнення інформації. З метою якісної підготовки майбутніх фахівців викладач має навчити студента опановувати професійну термінологію, оперувати спеціальною термінологією, аргументовано висловлювати власну думку, аналізувати факти, бути опонентом і вміти вести дискусію.

Комп'ютерні програми особливо підходять для організації самостійної роботи студента над закріпленням навчального матеріалу, вивченого на заняттях, і підготовки до аудиторних занять. Тому в сучасних умовах перед

викладачами стоїть низка завдань щодо максимального наповнення навчальним матеріалом у організації самостійної роботи студентів, зокрема створення електронних навчально-методичних посібників як носія навчально-наукового змісту навчальної дисципліни.

Професійна підготовка майбутнього стоматолога базується на глибоких теоретичних знаннях, досконалих мануальних навичках, формуванні клінічного мислення, систематичному опрацюванні великого обсягу інформації, інтегруванні знань з інших дисциплін.

Список використаної літератури

1. Болонський процес: Нормативно-правові документи / Укладачі: З.І. Тимошенко, І.Г. Оніщенко, А.М. Грехов, Ю.І. Палеха. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2004. – 102 с.
2. Колесник Ю.М. На шляху до європейського освітнього простору / Ю.М. Колесник, Ю.М. Нерянов // Медична освіта. – 2009. – № 2. – С. 44-46.

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ МЕДИЧНІЙ СТОМАТОЛОГІЧНІЙ АКАДЕМІЇ

Оленець С.Ю.

Українська медична стоматологічна академія

Висвітлено методику формування креативного мислення і шляхи його вдосконалення. Підкреслено, що креативність пов'язана не стільки з логічними схемами, скільки з розвиненим асоціативним міркуванням і уявою людини. Доведено, що все це можна розвивати за допомогою спеціальних вправ, у тому числі на заняттях із медичної інформатики.

Ключові слова: креативність, розвиток креативного мислення, асоціативне міркування.

There are a lot of approaches to understanding creative thinking, and, there are many ways to improve it. Creativity is connected not so much with logical schemes, but with developed associative thinking and imagination of a person. All of this can be developed with the help of special exercises, including medical informatics lessons.

Keywords: creativity, development of creative thinking, associative reasoning.

Творчість із розвитком суспільства займає все вищу позицію в житті кожної людини. Необхідність формування креативної особистості зумовлюється, по-перше, тим, що цей аспект визначає продуктивну спрямованість, творчу індивідуальність, становить основний стрижень орієнтації в житті; по-друге, є базовим детермінантом, фундаментом професійної творчості; по-третє, містить концептуальні психолого-педагогічні принципи креативного навчання і виховання. Світовий економічний форум прогнозує, що до 2020 року креативність стане однією з трьох найважливіших навичок, яка зумовлює успіх у будь-якій діяльності. Це особливо актуально для молодих людей, які незбаром увійдуть у свою професійну діяльність.

Традиційне навчання формує в студента безініціативність, репродуктивне мислення, інтелектуальну пасивність і споживацьке ставлення. За такої моделі навчання робота викладача орієнтована перш за все на повідомлення знань і способів дій, які передаються студентам у готовому вигляді, призначені для відтворювального засвоєння; викладач виступає єдиною ініціативно-дійовою особою навчального процесу. Традиційне навчання не формує в студента методології креативності та, як наслідок, недостатньо готує його до професійної творчої діяльності [1].

Разом із тим необхідно зазначити, що теоретичне і практичне дослідження проблеми розвитку творчих здібностей і раніше неодноразово проголошувалося цільовою установкою вітчизняної освіти. Однак у сучасній вищій школі, як і в освіті в цілому, досі домінує традиційний тип навчання. У рамках чинної традиційної освітньої парадигми принципово неможливо розв'язати проблему формування творчого потенціалу, креативної особистості.

Термін «креативність» уперше запропонував американський дослідник Дж.Гілфорд ще в 50-і роки ХХ століття [2]. На його думку, креативність – це універсальна пізнавальна творча здатність людини. Проблемою вивчення і розвитку навичок креативності займалися в різні часи Б.Ф.Ломов, Я.А.Пономарьов, О.К.Тихомиров, Е.Торренс, Д.Хелперн та ін. Також згідно з А. Маслоу креативність визначається як творча спрямованість, властива всім від народження, але яка має здатність втрачатися більшістю під впливом середовища.

Аби цього не сталося, викладач має розвивати і свою креативність, і креативність студентів, з якими працює. Це можливо за рахунок вправ (звісно, що перелік може відрізнятися від наведеного нижче):

- 1) Відмовтеся від стереотипів і шаблонів, які можуть обмежувати ваше мислення. Мисліть нестандартно і так само використовуйте нестандартні запитання і завдання на заняттях. Розв'яжуйте задачі нестандартно.
- 2) Регулярно поновлюйте і покращуйте запитання та завдання до практичних занять, змінюйте тести. Зміни можуть бути і в змісті, і у формі тестування.
- 3) Використовуйте більше різноманітних прикладів і форм роботи на занятті. Так, під час вивчення теми «Методи біостатистики» можна виконати математичний диктант замість звичного тестового контролю чи розв'язати як приклад статистичну задачу із даними самих студентів.
- 4) Користуйтеся різними методиками активізації мислення. Так, метод фокальних об'єктів спрямований на розвиток уміння знаходити і розвивати асоціації, тому стане відмінним практичним інструментом для всіх, хто цікавиться вдосконаленням творчої уяви. Теоретичною основою МФО є алгоритм, що складається з 6-и кроків, що виконуються послідовно. Крок 1. Вибираємо фокальний об'єкт – те, що ми хочемо вдоско-